

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2
Guia docent	A
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Crèdits	1.68 presencials (42 hores) 4.32 no presencials (108 hores) 6 totals (150 hores).
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2(Campus Extens)
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professors	Horari d'atenció alumnat					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Ramon Miquel Bassa Martín ramon.bassa@uib.cat	13:00h	14:00h	Dilluns	23/09/2013	10/02/2014	Despatx A-112. (1r semestre)
	14:00h	15:00h	Dijous	17/02/2014	12/09/2014	Despatx A-112. (2n semestre)
José Antonio Pérez Castelló pep.perez@uib.es	11:00h	12:00h	Dijous	23/09/2013	31/07/2014	15 Beatriu de Pinos.

Titulacions on s'imparteix l'assignatura

Titulació	Caràcter	Curs	Estudis
Grau d'Educació Infantil (Pla 2009)	Formació bàsica	Primer curs	Grau
Grau d'Educació Infantil (Pla 2013)	Formació bàsica	Primer curs	Grau

Contextualització

L'assignatura "Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic a la primera infància" és una assignatura fonamental per a conèixer la intel·ligència i el llenguatge dels infants, els quals són els subjectes de treball dels futurs mestres. A través d'ella es podran arribar a els coneixements necessaris per a una bona comprensió de la conducta cognitiva i lingüística dels infants dins i fora de l'aula. Els continguts d'aquesta matèria formen part de la "psicologia del desenvolupament", la qual és una ciència psicològica en tant que estudia el desenvolupament psicològic del subjecte humà al llarg de tot el seu cicle vital. Aquesta ciència dedica tots els seus esforços a cercar explicacions sobre les causes i la forma com es desenvolupen els éssers humans i per tant els motius per el qual canvien.

A l'escola es presenten, en moltes ocasions, situacions a les quals el mestre necessita conèixer el que és el desenvolupament normal i el que no ho és dins aquestes habilitats esmentades cognitivolingüístiques, així com identificar els problemes evolutius que puguin presentar els seus alumnes. Aquest és l'objectiu fonamental de l'assignatura: tenir una base de coneixements sobre el desenvolupament de la infància prou bona per poder actuar correctament dins el context escolar. Al mateix temps, l'alumne ha de saber buscar fonts d'informació i generar la seva pròpia base de coneixements de forma autònoma.

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2
Guia docent	A
Idioma	Català

Aquesta assignatura es troba dins el mòdul 5 del pla d'estudis actual que té com a títol "Processos de desenvolupament i aprenentatge en el període 0-6". Es troba al primer semestre del 1er curs, i és de caràcter bàsic. Per aquest motiu els continguts d'aquesta assignatura tenen a veure d'alguna manera amb: la comprensió de les característiques evolutives dels nens i nenes i la seva relació amb el procés educatiu i d'aprenentatge en el període 0-6. El coneixement dels desenvolupaments de la psicologia evolutiva de la infància en els períodes 0-3 i 3-6. La comprensió dels fonaments d'atenció primerenca. El reconeixement de la identitat de l'etapa i les seves característiques cognitives, lingüístiques, psicomotoras, comunicatives, socials, afectives. El saber promoure l'adquisició d'hàbits entorn de l'autonomia, la llibertat, la curiositat, l'observació, l'experimentació, la imitació, l'acceptació de normes i de límits, el joc simbòlic i heurístic. El coneixement de la dimensió pedagògica i didàctica de la interacció amb els iguals i els adults, i saber promoure la participació en activitats col·lectives, el treball cooperatiu i l'esforç individual. Identificar les dificultats d'aprenentatge, disfuncions cognitives, lingüístiques, socioafectives, i relacionades amb l'atenció. El saber informar a altres professionals especialistes per a abordar la col·laboració del centre i del mestre en l'atenció a les necessitats educatives especials que es plantegin. L'adquirir recursos per a afavorir la integració educativa dels alumnes amb dificultats.

Requisits

Aquesta és una assignatura bàsica i introductoria, per aquest motiu no té cap requisit previ, tot i que es recomana tenir unes nocions bàsiques de fonologia.

Competències

L'assignatura "Desenvolupament cognitiu i lingüístic a la primera infància" té com a principal objectiu contribuir a l'adquisició dels coneixements necessaris perquè l'alumne conegui com es produïx el desenvolupament cognitiu i lingüístic en el nen des del naixement fins als sis anys. Aquests continguts estan relacionats amb les competències que ha de desenvolupar un mestre en educació infantil, els quals estan determinats pel pla d'estudis.

Específiques

1. Capacitat per a reconèixer el desenvolupament evolutiu i les necessitats dels nens en la primera infància. Reconèixer el valor i el procés evolutiu de l'activitat lúdica i espontània com element clau de l'aprenentatge (16)..
2. Capacitat per a identificar l'evolució del llenguatge en la primera infància, saber identificar possibles disfuncions i vetllar per la seva correcta evolució (18)..

Genèriques

1. Capacitat per a desenvolupar un autoconcepte professional positiu i ajustat, prenent consciència de les pròpies capacitats i limitacions (1).
2. Capacitat per a adquirir estratègies per al treball col·laboratiu desenvolupant actituds de respecte a la pluralitat de perspectives, el contrast d'opinions i el respecte a la diversitat (3).
3. Capacitat per a desenvolupar habilitats socials que facilitin la comunicació i el diàleg i disposar d'estratègies per al treball col·laboratiu amb les famílies (23).

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2
Guia docent	A
Idioma	Català

4. Capacitat en l'adquisició d'estratègies per a l'aprenentatge autònom i col·laboratiu (29).

Continguts

Els continguts d'aquesta assignatura tenen a veure en general amb: el coneixement, anàlisi, i identificació dels mecanismes, diferències, problemes i necessitats en relació als desenvolupaments i aprenentatges cognitiu i lingüístic en les etapes del desenvolupament infantil, des de la triple perspectiva de la descripció, l'explicació i l'optimització d'aquests canvis i tenint en compte els contextos als quals es vinculen.

Continguts temàtics

Tema 1. Conceptes fonamentals sobre el desenvolupament

En aquest tema s'explicaran els principals conceptes, definicions i factors que estan relacionats amb el desenvolupament, donant una especial rellevància al desenvolupament cognitiu i lingüístic.

Tema 2. Desenvolupament cognitiu a la infància

En aquest tema s'explicaran amb detall els factors interns i externs que poden afectar al desenvolupament cognitiu de l'infant. Així mateix es comentarà el desenvolupament de les principals habilitats implicades en la cognició: sensació, memòria, atenció, percepció, control executiu, representació, coneixement d'un mateix i dels altres, etc.

Tema 3. Dos models sobre el desenvolupament cognitiu del nin: el model de Piaget i el model de Vigotski

En aquest tema s'explicaran dos models teòrics que expliquen el desenvolupament cognitiu. S'analitzarà el model de Piaget i els seus deixebles neopiagetians, així com el model sociocultural de Vigotski.

Tema 4. Els contextos del llenguatge

Aquest tema pretén situar el desenvolupament lingüístic com a disciplina científica, i el llenguatge com a element de comunicació i d'objecte d'ensenyament. També vols fer entendre la importància de la interdisciplinarietat de matèries en el procés de l'estudi del llenguatge (lingüística, psicolingüística, neurolingüística, sociolingüística i didàctica de la llengua).

Tema 5. Les estructures bàsiques de la llengua. Aplicacions didàctiques.

Primerament donar informació sobre quins són els nivells o estructures considerats com a fonamentals per estudiar els diferents aspectes del llenguatge: el nivell fonologicofonètic, el nivell lexicosemàntic, el morfosintàctic i el pragmàtic. Es dedicarà una atenció especial al nivell fonologicofonètic per ser el primer component que aporta l'infant a l'escola i a l'estudi del perfil lingüístic fonològic dels infants.

Metodologia docent

En aquest apartat es descriuen les activitats de treball presencial i no presencial (o autònom) previstes en l'assignatura amb l'objecte de poder desenvolupar i avaluar les competències establertes anteriorment. Amb el propòsit d'afavorir la autonomia i el treball personal de l'alumne, l'assignatura forma part del projecte Campus Extens, dedicat a l'ensenyament flexible i a distància, el qual incorpora l'ús de la telemàtica a l'ensenyament universitari. D'aquesta forma, mitjançant la plataforma de teleeducació Moodle, l'alumne

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2
Guia docent	A
Idioma	Català

tindrà a la seva disposició un calendari de planificació de les activitats de l'assignatura, notícies de interès, documents electrònics, etc.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció
Classes teòriques	Explicació del professor	Grup gran (G)	Els professors explicaran a classe una part dels continguts dels temes, aquella que sigui més important de cara a l'adquisició de les competències que té assignada l'assignatura.
Seminaris i tallers	Seminari de lectures (i debat)	Grup mitjà (M)	Estudiar, comprendre, assimilar i debatre algunes lectures relatives als continguts més importants de l'assignatura
Classes pràctiques	Activitat pràctica	Grup mitjà (M)	Es realitzarà un treball sobre una activitat pràctica a classe relacionada amb un tema real que pot succeir a l'escola. És obligatòria l'assistència a un 80% de les classes pràctiques, tant del bloc de cognició, com del bloc de llenguatge.
Avaluació	Examen Global Cognició	Grup gran (G)	És l'examen global (tipus test) de l'assignatura (temes 1,2, i 3) que es farà a les dates de la convocatòria oficial.
Avaluació	Examen Global Llenguatge	Grup gran (G)	És l'examen global (tipus test) de l'assignatura (temes 4 i 5) que es farà a les dates de la convocatòria oficial.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual	Estudi continguts explicats pel professor	Estudiar, comprendre, ampliar i assimilar els continguts més importants de l'assignatura explicats pel professor a classe, o bé que han sigut repartits per al estudi de l'alumne, o que es poden trobar a l'eina telemàtica Moodle.
Estudi i treball autònom en grup	Preparació del seminari de lectures	Estudiar, comprendre, assimilar i debatre algunes lectures relatives als continguts més importants de l'assignatura, així com preparar-les per a la seva exposició a classe. Els recursos, els materials i les instruccions que calen per aquesta activitat es podran trobar a l'eina telemàtica Moodle.
Estudi i treball autònom en grup	Preparació i realització de l'activitat pràctica	Per la part de cognició es realitzarà un treball sobre una activitat pràctica a classe relacionada amb un tema real que pot succeir a l'escola i que es trobarà explicat a l'eina telemàtica de Moodle. Allà es trobaran també tots els recursos que calen per fer aquesta activitat. El tema serà presentat pels professors als iniciar-se el curs. A la part de llenguatge es realitzaran dues activitats pràctiques: a) comentari d'un registre de vídeo sobre la parla d'un infant o sobre un tema; b) realització i comparació del perfil lingüístic d'un infant cataloparlant d'entre 3 i 6 anys (en petit grup de dos).

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2
Guia docent	A
Idioma	Català

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut de l'alumnat i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Estimació del volum de treball

A continuació es presenta la distribució d'hores segons les diferents activitats de treball presencial i no presencial planificat en relació a les hores i als crèdits.

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
Activitats de treball presencial		42	1.68	28
Classes teòriques	Explicació del professor	23	0.92	15.33
Seminaris i tallers	Seminari de lectures (i debat)	8	0.32	5.33
Classes pràctiques	Activitat pràctica	8	0.32	5.33
Avaluació	Examen Global Cognició	1	0.04	0.67
Avaluació	Examen Global Llenguatge	2	0.08	1.33
Activitats de treball no presencial		108	4.32	72
Estudi i treball autònom individual	Estudi continguts explicats pel professor	60	2.4	40
Estudi i treball autònom en grup	Preparació del seminari de lectures	18	0.72	12
Estudi i treball autònom en grup	Preparació i realització de l'activitat pràctica	30	1.2	20
Total		150	6	100

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Les competències establertes a l'assignatura seran valorades mitjançant l'aplicació d'una sèrie de procediments d'avaluació. A la taula que hi ha a continuació es descriu per a cada procediment d'avaluació, la tipologia (recuperable: R, no recuperable: NR), els criteris d'avaluació i el seu pes a la qualificació de l'assignatura. Totes les activitats (teòriques i/o pràctiques) d'aquesta assignatura, que es poden veure a la taula esmentada, es consideren com avaluació contínua, ja que es desenvolupen durant el període ordinari de classes.

Si es suspèn alguna de les activitats contínues es podrà recuperar al període d'avaluació extraordinària que hi haurà al final del semestre, en aquest cas l'alumne només s'haurà d'examinar de l'activitat d'avaluació

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2
Guia docent	A
Idioma	Català

que hagi suspès. En canvi, **si es suspen la part pràctica només tornarà a ser avaluada en la convocatòria de setembre.**

Es considerarà que l'assignatura està **aprovada sempre que cada una d'aquestes activitats d'avaluació separatament també ho estigui, tant les de la part de desenvolupament cognitiu com de desenvolupament lingüístic.** Si alguna d'elles està suspesa es guarda la nota de les que estiguin aprovades únicament fins al següent curs.

IMPORTANT:

- * És **obligatòria l'assistència a les classes pràctiques**, com a mínim a un 80%. Es penalitzarà la no assistència disminuint la nota d'aquesta activitat. En canvi no és obligatòria l'assistència a les classes teòriques, encara que es valorarà positivament i és altament recomenable.
- * Qualsevol actitud que obstaculitzi les dinàmiques d'aula podrà tenir repercussió sobre la nota final de l'assignatura, podent arribar a ser motiu de desqualificació.
- * L'alumnat ha de ser conscient que, segons s'exposa al Reglament Acadèmic de la Universitat de les Illes Balears (Article 34), es penalitzaran les activitats fraudulentament durant el procés d'avaluació de l'assignatura; en particular la inclusió en un treball de fragments d'obres alienes presentats de tal manera que es facin passar com a propis de l'alumnat (plagi d'altres treballs, copiar i enganxar parts de contingut extret de la Xarxa en un treball sense citar les fonts, copiar treball d'Internet i entregar-los com a propis, etc.). Concórrer en un frau d'aquest tipus pot arribar a suposar, en funció de la gravetat del fet, l'automàtica qualificació de "suspens" (0,0) a la convocatòria anual.

Seminari de lectures (i debat)

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Altres procediments (Recuperable)
Descripció	Estudiar, comprendre, assimilar i debatre algunes lectures relatives als continguts més importants de l'assignatura
Criteris d'avaluació	Captació de les paraules claus del text. Capacitat d'anàlisi i de reflexió sobre el contingut del text. Capacitat de saber relacionar conceptes. Claredat expositiva: grau i qualitat de les intervencions orals.

Percentatge de la qualificació final: 20% per l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: % per l'itinerari B

Examen Global Cognitió

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (Recuperable)
Descripció	És l'examen global (tipus test) de l'assignatura (temes 1,2, i 3) que es farà a les dates de la convocatòria oficial.
Criteris d'avaluació	Grau d'aprofundiment i estudi dels temes. Assimilació dels continguts. Nivell de fonamentació teòrica. Originalitat d'anàlisis. Grau d'ampliació feta pel propi alumne a partir de la documentació.

Percentatge de la qualificació final: 25% per l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: % per l'itinerari B

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2
Guia docent	A
Idioma	Català

Examen Global Llenguatge

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (Recuperable)
Descripció	És l'examen global (tipus test) de l'assignatura (temes 4 i 5) que es farà a les dates de la convocatòria oficial.
Criteris d'avaluació	Grau d'aprofundiment i estudi dels temes. Assimilació dels continguts. Nivell de fonamentació teòrica. Grau d'ampliació feta pel propi alumne a partir de la documentació i recursos per preparar la seva formació.

Percentatge de la qualificació final: 25% per l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: % per l'itinerari B

Preparació i realització de l'activitat pràctica

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (Recuperable)
Descripció	Per la part de cognició es realitzarà un treball sobre una activitat pràctica a classe relacionada amb un tema real que pot succeir a l'escola i que es trobarà explicat a l'eina telemàtica de Moodle. Allà es trobaran també tots els recursos que calen per fer aquesta activitat. El tema serà presentat pels professors als iniciar-se el curs. A la part de llenguatge es realitzaran dues activitats pràctiques: a) comentari d'un registre de vídeo sobre la parla d'un infant o sobre un tema; b) realització i comparació del perfil lingüístic d'un infant cataloparlant d'entre 3 i 6 anys (en petit grup de dos).
Criteris d'avaluació	Captació d'anàlisi de la realitat de la situació. Capacitat d'observació i de resolució del problema que es presentarà a la pràctica. Qualitat de l'informe de pràctiques, presentació amb profunditat i comprensió dels fets més importants observats. Capacitat de relacionar la teoria amb la pràctica i de treure'n conclusions adients.

Percentatge de la qualificació final: 30% per l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: % per l'itinerari B

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Aquests són els recursos bibliogràfics bàsics per cursar l'assignatura. Al'eina telemàtica Moodle es podran veure els que són més recomanables per a cada tema, així com aquells que calen per fer l'activitat pràctica i el seminari de lectures.

Bibliografia bàsica

•Bibliografia bàsica de desenvolupament cognitiu:

- ANTORAZ, E., i VILLALBA, J. (2010). *Desarrollo Cognitivo y Motor*. (Pàg. 264). Editex.
- BERGER, K. S. (2004). *Psicología del desarrollo: infancia y adolescencia*. Madrid: Médica-Panamericana.
- FELDMAN, R. S. (2007). *Desarrollo psicológico*. Madrid: Pearson/ Prentice Hall.
- SHAFFER, D. R. (2000). *Psicología del Desarrollo: Infancia y Adolescencia*. Madrid: Editorial Thomson.
- VASTA, R.; HAITH, M. M.; MILLER, S. A. (1996). *Psicología infantil*. Barcelona: Ariel Psicología.

•Bibliografia bàsica de desenvolupament lingüístic:

- ANDREU BARRACHINA, Llorenç (coord.) (2012). *Desenvolupament i avaluació del llenguatge oral*. Barcelona: Editorial UOC. (**Manual útil**).
- BLAKEMORE, S-J.; FRITH, U. (2011). *Cómo aprender el cerebro*. Barcelona: Planeta. (Col. Booket, 3237). (*Especialment comentarem: Cap.3, pàg. 73-93*).
- COLL-FLOMIT, Marta (coord.) (2013). *Llenguatge, ment i cervell. Una introducció a la psicolingüística i a la neurolingüística*. Barcelona: Editorial UOC. (**Manual útil**).

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2
Guia docent	A
Idioma	Català

VILA, I. (1989). *Adquisició i desenvolupament del llenguatge*. Barcelona: Graó. (Exhaurit, però consultable a "Recursos").

Bibliografia complementària

•Bibliografia complementària de desenvolupament cognitiu;

BRUNER, J. (2004): *Desarrollo cognitivo y educación*. Madrid: Ediciones Morata.

GARCÍA MADRUGA, J. A., i GUTIÉRREZ MARTÍNEZ, F. (2002). *Psicología evolutiva II: desarrollo cognitivo y lingüístico*. Volumen 1, (p. 430). Universidad Nacional de Educación a Distancia.

GUTIÉRREZ MARTÍNEZ, F. (2005): *Teorías del desarrollo cognitivo*. Madrid: McGraw-Hill.

RICHARDSON, K. (2001). *Modelos de desarrollo cognitivo* (p. 292). Alianza Editorial.

WOOD, D. (2000). *Cómo piensan y aprenden los niños: contextos sociales del desarrollo cognoscitivo* (p. 371). Siglo XXI.

•Bibliografia complementària de desenvolupament lingüístic:

AGUILAR MEDIAVILLA, Eva; SERRA RAVENTÓS, Miquel (2004): *A-RE-PA. Anàlisi del retard de la parla*. Barcelona: Edicions Universitat de Barcelona.

BOSCH, Laura (1987): *Avaluació del desenvolupament fonològic en nens catalanoparlants de 3 a 7 anys*. Barcelona: ICE de la Universitat de Barcelona.

CASSANY, D.; LUNA, SANZ, G. (1993): *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó.

Altres recursos
